

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 12. júla 2018¹

Vec C-238/17

**UAB „Renerga“
proti
AB „Energijos skirstymo operatorius“
AB „Lietuvos energijos gamyba“
za účasti:
UAB „BALTPOOL“,
Lietuvos Respublikos Vyriausybė,
Achema AB,
Achemos Grupė UAB**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okresný súd mesta Vilnius, Litva)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vnútrotný trh s elektrinou – Smernica 2009/72/ES – Článok 3 ods. 2 – Povinnosti služby vo verejnom záujme – Článok 3 ods. 6 – Finančná kompenzácia – Článok 3 ods. 15 – Povinnosť členských štátov informovať Komisiu o všetkých opatreniach prijatých na plnenie povinností univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme – Článok 36 písm. f) – Regulačný orgán“

1. Východiskom predloženého návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okresný súd mesta Vilnius, Litva), je spor medzi výrobcou energie a dvoma kupujúcimi týkajúci sa údajného omeškania úhrady kompenzácie za služby vo verejnom záujme (ďalej len „SVZ“) zo strany kupujúcich pre výrobcu energie.

2. Navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal v tom zmysle, že otázky vnútroštátneho súdu nie sú prípustné z dôvodu neexistencie povinnosti služby vo verejnom záujme podľa smernice 2009/72/ES². Tento prípad jednoducho nepatrí do pôsobnosti smernice 2009/72.

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútrotný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55).

Právny rámec

Právo EÚ

3. V odôvodneniach 46 a 50 smernice 2009/72 sa uvádza:

„(46) Rešpektovanie požiadaviek služby vo verejnom záujme je základnou požiadavkou tejto smernice a je dôležité, aby sa v tejto smernici určili spoločné minimálne normy dodržiavané všetkými členskými štátmi, ktoré budú zohľadňovať ciele ochrany spotrebiteľa, bezpečnosť dodávky, ochranu životného prostredia a rovnocenné úrovne hospodárskej súťaže vo všetkých členských štátoch. Je dôležité, aby sa požiadavky služby vo verejnom záujme mohli vykladať vo vnútroštátnom kontexte, berúc do úvahy vnútroštátne pomery, pričom sa však musia dodržiavať právne predpisy Spoločenstva.

...

(50) Požiadavky služby vo verejnom záujme vrátane požiadaviek týkajúcich sa univerzálnej služby a spoločné minimálne normy, ktoré z nich vyplývajú, sa musia ďalej posilniť s cieľom zabezpečiť, aby všetci spotrebiteľia, najmä tí zraniteľní, mali prospech z hospodárskej súťaže a zo spravodlivých cien. Požiadavky služby vo verejnom záujme by sa mali vymedziť na vnútroštátnej úrovni s prihliadnutím na vnútroštátne okolnosti. Členské štáty by však mali rešpektovať právo Spoločenstva. ...“

4. Podľa článku 3 ods. 2, 6 a 15 smernice 2009/72:

„2. So zreteľom na príslušné ustanovenia zmluvy, najmä na jej článok 86, členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia, vrátane energetickej účinnosti, energie z obnoviteľných zdrojov a ochrany klímy. Tieto povinnosti musia byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné, overiteľné a pre elektroenergetické podniky Spoločenstva zaručujú rovnosť prístupu k národným spotrebiteľom. Vo vzťahu k bezpečnosti dodávky, riadeniu energetickej účinnosti/riadeniu na strane dopytu a v záujme plnenia cieľov v oblasti životného prostredia a cieľa pre energiu z obnoviteľných zdrojov uvedených v tomto odseku môžu členské štáty zavádzať dlhodobé plánovanie, pričom vezmú do úvahy, že o prístup do sústavy sa možno budú usilovať tretie strany.

...

6. Finančná kompenzácia, iné formy kompenzácie a exkluzívne práva, ktoré členský štát udeľuje na plnenie povinností ustanovených v odsekoch 2 a 3, sa poskytujú nediskriminačným a transparentným spôsobom.

...

15. Členské štáty pri vykonávaní tejto smernice informujú Komisiu o všetkých opatreniach prijatých na plnenie povinností univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme vrátane ochrany spotrebiteľa a životného prostredia a o ich možnom vplyve na národnú a medzinárodnú hospodársku súťaž bez ohľadu na to, či tieto opatrenia vyžadujú odchýlku od ustanovení tejto smernice alebo nie. Následne každé dva roky Komisiu informujú o všetkých zmenách týchto opatrení bez ohľadu na to, či vyžadujú odchýlku od tejto smernice alebo nie.“

5. Podľa článku 36 písm. f) smernice 2009/72

„Regulačný orgán pri plnení regulačných úloh uvedených v tejto smernici prijíma v rámci svojich povinností a právomocí ustanovených v článku 37 a v prípade potreby aj po konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi vrátane orgánov v oblasti hospodárskej súťaže a bez toho, aby boli dotknuté ich právomoci, všetky primerané opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov:

...

zabezpečiť, aby sa prevádzkovateľom sústavy a užívateľom sústavy poskytli vhodné krátkodobé a dlhodobé stimuly na zvyšovanie efektívnosti výkonu sústavy a podporu integrácie trhu;“

Litovské právo

6. Smernica 2009/72 bola do litovského práva prebratá prostredníctvom Energetikos įstatymas (zákon o energetike), Elektros energetikos įstatymas (zákon o elektrickej energii) a Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas (zákon o energii z obnoviteľných zdrojov).

7. Na základe ustanovení zákona o elektrickej energii litovská vláda 18. júla 2012 prijala Vyriausybės nutarimas Nr. 916 Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo (uznesenie vlády č. 916 o schválení postupu pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme v elektroenergetickom odvetví). Podľa bodu 3 tohto uznesenia sa „kompenzácia za služby vo verejnom záujme“ spravuje na základe Vyriausybės nutarimas Nr. 1157 Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo (uznesenie vlády č. 1157 z 19. septembra 2012 o schválení postupu pri správe peňažných prostriedkov určených na služby vo verejnom záujme v elektroenergetickom odvetví).

8. Podľa bodu 18.1 uznesenia č. 916³ kompenzácia uhrádzaná prevádzkovateľom za služby vo verejnom záujme uvedené v danom uznesení môže byť dočasne pozastavená v súlade s podmienkami stanovenými v uznesení č. 1157, ak poskytovateľ služieb vo verejnom záujme alebo prepojené osoby úplne alebo sčasti neplatia kompenzáciu za služby vo verejnom záujme za skutočne spotrebovanú elektrickú energiu⁴ v súlade s bodom 16 uznesenia č. 1157.

9. V uznesení č. 1157 sú vymedzené „prepojené osoby“ (bod 3.5).⁵ V bode 26.1 sa stanovuje, že prevádzkovateľ distribučnej sústavy, nakupujúci podnik a správca pozastavia vyplácanie peňažných prostriedkov určených na SVZ poskytovateľom, ak poskytovateľ SVZ a/alebo prepojené osoby nezaplatia úplne alebo sčasti peňažné prostriedky určené na SVZ za skutočne spotrebovanú elektrickú energiu. To isté ustanovenie zároveň vymedzuje, kedy sa vyplácanie peňažných prostriedkov určených na SVZ môže obnoviť. V bode 26.2 uznesenia č. 1157 sa stanovuje, že ak poskytovateľ SVZ opustí skupinu prepojených osôb, v ktorej najmenej jedna osoba nezaplatila úplne alebo sčasti peňažné prostriedky určené na SVZ za spotrebovanú elektrickú energiu, nezaplatené peňažné prostriedky určené na SVZ na poskytovanie SVZ sa mu vyplatia len vtedy, keď predtým prepojené osoby zaplatili všetky peňažné prostriedky určené na SVZ splatné za elektrinu spotrebovanú do času, keď táto osoba opustila skupinu prepojených osôb.

3 Bod 18.1 bol do uznesenia č. 916 vložený v rámci zmeny na základe uznesenia vlády č. 76 z 25. januára 2016.

4 V návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie sú uvedené žiadne ďalšie podrobnosti o povahe alebo podmienkach tejto kompenzácie za služby vo verejnom záujme vo vzťahu ku skutočne spotrebovanej elektrickej energii.

5 Bolo pozmenené uznesením vlády č. 77 z 27. januára 2016.

Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

10. Žalobkyňa vo veci samej UAB „Renerga“ (ďalej len „Renerga“) prevádzkuje päť elektrární, v ktorých vyrába elektrickú energiu z obnoviteľných zdrojov energie. Renerga privádza vyrobenú elektrickú energiu do elektrických rozvodných sietí.

11. Spolu so spoločnosťou Achema, ako aj s inými spoločnosťami tvorí Renerga súčasť skupiny Achemos Grupė UAB (ďalej len „skupina Achema“).

12. Na základe zmlúv zo 7. januára a z 19. júna 2013 uzavretých medzi spoločnosťou Renerga a žalovanými (AB Energijos skirstymo operatorius a AB Lietuvos energijos gamyba) sa Renerga zaväzuje predávať žalovaným všetku elektrickú energiu, ktorú vyrába a dodáva do rozvodnej siete, pričom žalované sa zaväzujú túto kupovať a platiť za ňu. Na základe týchto zmlúv pozostáva cena, ktorú žalované musia uhrádzať spoločnosti Renerga za túto elektrickú energiu, z trhovej ceny elektrickej energie a kompenzácie za SVZ, ktorá zodpovedá rozdielu medzi (i) pevnou sadzbou uplatniteľnou na elektrickú energiu vyrobenú spoločnosťou Renerga za podmienok stanovených v právnych predpisoch a (ii) trhovou cenou.

13. V oznámení č. 16-SD-108 z 25. februára 2016 správca prostriedkov určených na kompenzáciu za SVZ, BALTPPOOL, informoval žalované, že podľa uznesení č. 916 a 1157 sa vyplatenie prostriedkov určených na kompenzáciu za SVZ spoločnosti Renerga muselo pozastaviť dovtedy, kým Achema alebo iné prepojené osoby v plnej výške neuhradia prostriedky určené na kompenzáciu za SVZ za elektrickú energiu, ktorú skutočne spotrebovali. Podľa správcu BALTPPOOL Achema si náležite nesplnila povinnosť zaplatiť kompenzáciu za SVZ za skutočne spotrebovanú elektrickú energiu. Keďže základné imanie spoločnosti Achema a kontrolný podiel v spoločnosti Renerga má skupina Achema, Achema a Renerga sa mali považovať za prepojené osoby.

14. Dňa 26. februára 2016 jedna z dvoch žalovaných, AB Energijos skirstymo operatorius, informovala spoločnosť Renerga, že vyplácanie kompenzácií za SVZ sa voči nej pozastavilo. Dňa 8. marca 2016 aj druhá žalovaná, AB Lietuvos energijos gamyba, zaslala spoločnosti Renerga obdobné oznámenie, v ktorom uviedla, že vyplatenie prostriedkov určených na kompenzáciu za SVZ sa voči nej pozastavilo na dobu neurčitú a žalobkyni sa zaplatí iba trhovú cenu za nakupovanú elektrickú energiu.

15. V oznámení č. 16-SD-135 z 10. marca 2016 BALTPPOOL potvrdil spoločnosti Renerga, že vyplácanie prostriedkov určených na kompenzáciu za SVZ bolo pozastavené, a uviedla, že 31. januára 2016 bola spoločnosti Achema zaslaná faktúra v celkovej výške 629 794,15 eura vrátane DPH so splatnosťou 24. februára 2016. Keďže Achema 25. februára 2016 túto faktúru neuhradila, vyplácanie prostriedkov určených na kompenzáciu za SVZ voči spoločnosti Achema a všetkým osobám považovaným za prepojené s týmto podnikom sa muselo pozastaviť.

16. Keďže žalované si nesplnili svoju povinnosť uhradiť spoločnosti Renerga plnú cenu za elektrickú energiu, ktorú nakupujú, najmä zložku, ktorá predstavuje kompenzáciu za SVZ, ktorej úhrada bola ako súčasť ceny elektrickej energie stanovená v zmluvách, žalovaným vznikol voči spoločnosti Renerga v súvislosti z neuhradenou kompenzáciou za SVZ dlh vo výške 1 248 199,81 eura.

17. Tento dlh bol spoločnosti Renerga splatený 21. apríla 2016, pričom k tomuto dátumu prijal BALTPPOOL oznámenia č. 16-SD-188 a 16-SD-189 určené žalovaným a týkajúce sa úhrady pozastavenej kompenzácie za SVZ.

18. Renerga 12. decembra 2016 podala žalobu na Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okresný súd mesta Vilnius), ktorou sa domáha, aby jednotlivé žalované uhradili 9 172,84 eura a 572,82 eura ako náhradu škody, to znamená úrok za omeškanie úhrady kompenzácie za SVZ na základe zmlúv o nákupe a predaji elektrickej energie, uzatvorených 7. januára a 19. júna 2013. Renerga okrem toho požaduje, aby bola obom žalovaným uložená povinnosť uhradiť úroky z omeškania vo výške 8,05 % ročne.

19. Vzhľadom na to, že spor si vyžaduje objasnenie viacerých ustanovení smernice 2009/72, Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okresný súd mesta Vilnius) vo svojom rozsudku z 11. apríla 2017, ktorý Súdny dvor prijal 9. mája 2017, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa cieľ „zabezpečiť, aby sa prevádzkovateľom sústavy a užívateľom sústavy poskytli vhodné krátkodobé a dlhodobé stimuly na zvyšovanie efektívnosti výkonu sústavy a podporu integrácie trhu“ zakotvený v článku 36 písm. f) smernice 2009/72 pre regulačný orgán pri plnení regulačných úloh stanovených v smernici 2009/72 chápať a vykladať v tom zmysle, že zakazuje neposkytnutie stimulov (neuhradenie kompenzácie SVZ [služba vo verejnom záujme]) alebo ich obmedzenie?
2. Vzhľadom na skutočnosť, že článok 3 ods. 2 smernice 2009/72 stanovuje, že povinnosti SVZ musia byť jasne definované, transparentné, nediskriminačné, overiteľné, a článok 3 ods. 6 smernice 2009/72 stanovuje, že finančná kompenzácia pre poskytovateľov SVZ sa musí určiť nediskriminačným a transparentným spôsobom, je potrebné objasniť toto:
 - 2.1. Majú sa ustanovenia článku 3 ods. 2 a 6 smernice 2009/72 vykladať v tom zmysle, že zakazujú obmedzovanie stimulov poskytovateľov SVZ, ak riadne plnia svoje povinnosti, ktoré súvisia s poskytovaním SVZ?
 - 2.2. Má sa povinnosť stanovená vo vnútroštátnom práve, ktorá spočíva v pozastavení vyplácania finančnej kompenzácie, ktorú dostávajú poskytovatelia SVZ, bez ohľadu na činnosti poskytovateľa SVZ vykonané pri poskytovaní SVZ, ako aj bez ohľadu na plnenie jeho povinností s tým, že dôvod obmedzenia (pozastavenia) vyplácania kompenzácie SVZ sa spája a zároveň závisí od plnenia činností a povinností osoby prepojenej s poskytovateľom SVZ (v ktorej má kontrolný podiel ten istý podnik ako ten, ktorý má kontrolný podiel v poskytovateľovi SVZ) pri vyúčtovaní peňažných prostriedkov za spotrebu SVZ vyčíslenú pre tento podnik, považovať na účely ustanovení článku 3 ods. 2 a 6 smernice 2009/72 za diskriminačnú, nejasnú a obmedzujúcu spravodlivú hospodársku súťaž?
 - 2.3. Má sa povinnosť stanovená vo vnútroštátnom práve, ktorá spočíva v pozastavení vyplácania finančnej kompenzácie, ktorú dostávajú poskytovatelia SVZ, zatiaľ čo poskytovatelia SVZ sú naďalej povinní v plnom rozsahu plniť svoje povinnosti týkajúce sa poskytovania SVZ a súvisiace zmluvné záväzky voči podnikom nakupujúcim elektrickú energiu, považovať na účely ustanovení článku 3 ods. 2 a 6 smernice 2009/72 za diskriminačnú, nejasnú a obmedzujúcu spravodlivú hospodársku súťaž?
3. Je podľa článku 3 ods. 15 smernice 2009/72, ktorý požaduje, aby členské štáty každé dva roky informovali Európsku komisiu o zmenách všetkých opatrení prijatých na plnenie povinností univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme, členský štát, ktorý v rámci vnútroštátnych právnych opatrení ustanovil právnu úpravu, ktorá zakotvuje dôvody, pravidlá a mechanizmus obmedzenia kompenzácie vyplácanej poskytovateľom SVZ, povinný informovať Európsku komisiu o takejto novej právnej úprave?

4. Je to, že členský štát ustanovil vo vnútroštátnom práve dôvody, pravidlá a mechanizmus obmedzenia kompenzácie vyplácanej poskytovateľom SVZ, v rozpore s cieľmi vykonávania smernice 2009/72 a so všeobecnými zásadami práva Únie (právna istota, legitímna dôvera, proporcionalita, transparentnosť a nediskriminácia)?“

20. Dňa 28. februára 2018 zaslal Súdny dvor vnútroštátnemu súdu žiadosť o vysvetlenie na základe článku 101 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, na ktorú vnútroštátny súd odpovedal 26. marca 2018.

21. Písomné pripomienky podali účastníci konania vo veci samej, skupina Achema, BALTPPOOL, litovská vláda a Európska komisia. Všetci uvedení účastníci konania s výnimkou žalovaných vo veci samej sa zúčastnili na ústnom pojednávaní, ktoré sa konalo 3. mája 2018.

Posúdenie

Prípustnosť

Riešená problematika

22. Svojimi otázkami sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či jednotlivé ustanovenia smernice 2009/72 a všeobecné zásady práva EÚ bránia uplatňovaniu vnútroštátnych ustanovení stanovujúcich možnosť pozastavenia úhrad kompenzácie za SVZ voči výrobcom energie, určenej na podporu výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie, až kým osoby prepojené s danými výrobcami uhradia kompenzáciu za SVZ, ktorú sú povinné uhradiť za skutočne spotrebovanú elektrickú energiu.

23. Predmetný prípad vyplýva zo sporu, pri ktorom sa v zmluvách medzi výrobcom elektrickej energie, spoločnosťou Renerga, a dvoma spoločnosťami Energijos skirstymo operatorius a Lietuvos energijos gamyba stanovuje výrobcovi povinnosť *predávať* všetku elektrickú energiu, ktorú vyrába (ktorá je vyrábaná z obnoviteľných zdrojov energie) uvedeným dvom spoločnostiam. Obe nakupujúce spoločnosti sú zároveň povinné platiť za nakupovanú elektrinu. V zmluvách sa však spoločnosti Renerga neukladá povinnosť elektrickú energiu skutočne *vyrábať*. Vysvetlenia vnútroštátneho súdu chápe v tom zmysle, že zmluvy predstavujú občianskoprávne vzťahy.

24. Významnou črtou predmetného prípadu je spôsob, akým sa počíta cena elektrickej energie, ktorú nakupujú tieto dve spoločnosti: k trhovej cene za elektrickú energiu sa pripočítava tzv. kompenzácia za SVZ. Kompenzácia za SVZ vrátane spôsobu jej spravovania je stanovená najmä v uzneseniach č. 916 a 1157.

25. Konanie pred vnútroštátnym súdom sa týka žaloby o náhradu škody za *omeškanú úhradu* kompenzácie za SVZ. Tieto otázky sa preto zaoberajú len *pravidlami týkajúcimi sa dojednaní o úhrade takejto kompenzácie*, a nie (samotným) právom poskytovateľa služieb na kompenzáciu za SVZ, alebo možnou klasifikáciou tejto kompenzácie ako protiprávnej štátnej pomoci.

26. Čo sa však v týchto otázkach predpokladá, je skutočnosť, že Renerga má skutočne povinnosť služby vo verejnom záujme uloženú členským štátom (Litovskou republikou).

27. Domnievam sa, že to tak nie je, a preto podľa môjho názoru otázky, ktoré predložil vnútroštátny súd, sú neprípustné. Neexistuje akt členského štátu, ktorým by sa ukladala povinnosť SVZ.

Článok 3 ods. 2 smernice 2009/72

28. Podľa článku 3 ods. 2 smernice 2009/72 so zreteľom na príslušné ustanovenia Zmluvy, najmä na článok 106 ZFEÚ, členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia, vrátane energetickej účinnosti, energie z obnoviteľných zdrojov a ochrany klímy. Článok 106 ods. 2 ZFEÚ určuje, že podniky „poverené“ poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu podliehajú pravidlám Zmlúv a najmä pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené.

29. Pre obe tieto ustanovenia je spoločné to, že sú to *členské štáty*, ktoré vo všeobecnom hospodárskom záujme uložia povinnosť služby vo verejnom záujme (článok 3 ods. 2 smernice 2009/72) alebo poveria podniky poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (článok 106 ods. 2 ZFEÚ).

30. Žiadny z litovských regulačných právnych predpisov, ktoré sú citované v časti týchto návrhov týkajúcej sa právneho rámca, neobsahuje uloženie povinnosti služby vo verejnom záujme pre spoločnosť Renerga.

31. Najmä uznesenia č. 916 a 1157 sa obmedzujú na úpravu postupu poskytovania služieb vo verejnom záujme v odvetví elektroenergetiky a schvaľovanie postupu pri správe peňažných prostriedkov určených na služby vo verejnom záujme v elektroenergetickom odvetví. Ustanoveniami týchto uznesení sa výrobcami elektrickej energie, ktorí využívajú obnoviteľné zdroje energie, neukladajú povinnosti. Nikde sa nestanovuje, že spoločnosť ako Renerga je povinná vyrábať alebo prenášať takúto elektrickú energiu.

32. Chýba tu preto akt členského štátu.

33. Takáto povinnosť nie je uložená ani v zmluvách, ktoré boli uzatvorené medzi účastníkmi konania vo veci samej.

34. Bez ohľadu na to, či v zásade súkromnoprávna *zmluva* môže obsahovať povinnosť služby vo verejnom záujme ukladanú členským štátom, nevidím v zmluve *povinnosť* služby vo verejnom záujme. V zmluvách, ktoré fakticky boli uzatvorené slobodne, podľa všetkého bez zásahu orgánov verejnej moci, sa stanovuje len to, že Renerga sa zaväzuje predávať žalovaným elektrickú energiu, ktorú vyrába vo svojich elektrárňach z obnoviteľných zdrojov a dodáva do siete, pričom žalované sa zaväzujú túto elektrickú energiu od nej kupovať. Renerga podľa všetkého jednoducho uplatnila svoju zmluvnú slobodu a zaviazala sa preto k povinnosti⁶ na dobrovoľnej báze. Takéto konanie podľa môjho názoru nemôže byť chápané ako povinnosť v zmysle článku 3 ods. 2 smernice 2009/72.

35. V dôsledku toho Litovská republika nemohla uložiť povinnosť služby vo verejnom záujme v zmysle článku 3 ods. 2 smernice 2009/72.

36. Je zaujímavé, že vnútroštátny súd bol podľa všetkého toho istého názoru, keďže zatiaľ čo tento súd uvádza, že v bodoch 7.1 a 8.1 uznesenia č. 916 sa Renerga považuje za poskytovateľa SVZ,⁷ sám sa domnieva, ako vyplynulo z jeho odpovede na žiadosť Súdneho dvora o objasnenie, že spoločnosti Renerga nebola uložená povinnosť poskytovať SVZ *podľa článku 3 smernice 2009/72*.

⁶ Povinnosť predávať, nie však vyrábať.

⁷ Bez toho, ako sa uvádza v týchto návrhoch, aby bolo bližšie určené, z čoho by služba vo verejnom záujme pozostávala.

37. Na pochopenie situácie je potrebné zdôrazniť, že na účely predloženého návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je podstatné, že ako opisuje vnútroštátny súd, Renerga si riadne plnila svoje povinnosti súvisiace so zmluvami, čiže dodávala elektrickú energiu vyrábanú z obnoviteľných zdrojov do sietí žalobkyní, pričom žalobkyne si neplnili vzájomnú povinnosť uhradiť spoločnosti Renerga plnú výšku kúpnej ceny za elektrickú energiu vrátane kompenzácie na SVZ.

38. Vnútroštátnym súdom prináleží rozhodnúť o otázke, do akej miery si zmluvné strany nespĺnili svoje povinnosti vyplývajúce z týchto zmlúv, a o otázke, či sa v tomto kontexte mohli opierať o uznesenia č. 916 a 1157. Ako už bolo vysvetlené, smernica 2009/72 sa tu neuplatňuje.

39. Som si vedomý toho, že ak sa teda prejudiciálne otázky položené vnútroštátnymi súdmi týkajú výkladu ustanovení práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť.⁸ V prejednávanej veci sa však podľa môjho názoru neumožňuje Súdnemu dvoru dať užitočnú odpoveď na prejudiciálne otázky, keďže je zjavné, že požadovaný výklad jednotlivých ustanovení smernice 2009/72 nemá nijaký vzťah so skutočnosťou alebo s predmetom sporu vo veci samej.⁹

Výsledok

40. Na základe všetkých týchto úvah sa domnievam, že predložený návrh na začatie prejudiciálneho konania nie je prípustný.

O veci samej (hypoteticky)

41. Zvyšnú časť môjho posúdenia vykonávam pre prípad, že by Súdny dvor nemal rovnaký názor na moju analýzu a rozhodol sa odpovedať na otázky vnútroštátneho súdu.

Prvá otázka

42. Vo svojej prvej otázke sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 36 písm. f) smernice 2009/72 možno vykladať v tom zmysle, že zakazuje regulačnému orgánu neposkytnutie stimulov vrátane kompenzácie na SVZ alebo ich obmedzenie.

43. V článku 36 smernice 2009/72 sa stanovujú všeobecné ciele regulačného orgánu. Stanovuje sa tu, že pri plnení regulačných úloh uvedených v tejto smernici prijíma regulačný orgán všetky primerané opatrenia na dosiahnutie viacerých cieľov,¹⁰ pričom jedným z týchto cieľov je zabezpečiť, aby sa prevádzkovateľom sústavy a užívateľom sústavy poskytli vhodné krátkodobé a dlhodobé stimuly na zvyšovanie efektívnosti výkonu sústavy a podporu integrácie trhu [písmeno f) článku 36].

44. Nie je mi jasné, do akej miery je výklad tohto ustanovenia relevantný na účely sporu vo veci samej.

45. Predmetom sporu vo veci samej nie je konanie regulačného orgánu.¹¹ Vnútroštátny súd navyše nikde nevysvetľuje, ako dočasné pozastavenie kompenzácie pre výrobcov elektrickej energie vyrábanej z obnoviteľných zdrojov súvisí so stimulom, ktorého cieľom je zvyšovať efektívnosť výkonu sústavy.

⁸ Pozri rozsudky zo 17. júla 1997, Leur-Bloem (C-28/95, EU:C:1997:369, bod 25), a z 2. marca 2017, Pérez Retamero (C-97/16, EU:C:2017:158, bod 21).

⁹ Pozri pre porovnateľné situácie napríklad rozsudky zo 7. júla 2011, Agafitei a i. (C-310/10, EU:C:2011:467, bod 27), a z 2. marca 2017, Pérez Retamero (C-97/16, EU:C:2017:158, bod 22).

¹⁰ To všetko v rámci ich povinností a právomocí stanovených v článku 37, v konzultácii s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, podľa potreby vrátane orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, a bez toho, aby boli dotknuté ich konkrétne právomoci.

¹¹ Na základe článku 35 ods. 1 smernice 2009/72 členské štáty musia určiť jeden národný regulačný orgán. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa bližšie neurčuje, ktorý orgán Litovská republika určila za takýto regulačný orgán (je to národný kontrolný výbor pre ceny a energetiku – <https://ec.europa.eu/energy/en/national-regulatory-authorities>). Namiesto toho sa dvakrát odkazuje na litovskú vládu.

46. Mojou navrhovanou odpoveďou na prvú otázku teda je, že článok 36 písm. f) smernice 2009/72 nebráni uplatňovaniu vnútroštátnych pravidiel stanovujúcich možnosť pozastavenia vyplácania kompenzácie, ktorej cieľom je podporovať výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, výrobcom tejto elektrickej energie, až kým prepojené osoby výrobcu neuhradia kompenzáciu za SVZ za elektrickú energiu, ktorú skutočne spotrebovali.

Druhá otázka

47. Svojou druhou otázkou by vnútroštátny súd chcel zistiť, či článok 3 ods. 2 a 6 smernice 2009/72 bráni vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré umožňujú na základe dôvodov, ktoré sa nespájajú priamo s činnosťami výrobcu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, ale sú pripísateľné činnosťami prepojených osôb výrobcu, pozastavenie vyplácania kompenzácie za SVZ výrobcom aj v prípade, že spĺňajú všetky zmluvné povinnosti voči spoločnostiam, ktoré od nich elektrickú energiu nakupujú. Vnútroštátny súd navyše požaduje objasnenie toho, či dojednania úhrady kompenzácie, ktoré umožňujú pozastaviť úhradu takej kompenzácie, nie sú diskriminačné, nejasné a obmedzujúce vo vzťahu k hospodárskej súťaži.

48. V článku 3 ods. 6 smernice 2009/72 sa stanovuje, že [prípadná] finančná kompenzácia, iné formy kompenzácie a exkluzívne práva, ktoré členský štát udeľuje na plnenie povinností ustanovených v odsekoch 2 a 3, sa poskytujú nediskriminačným a transparentným spôsobom.

49. Výraz „prípadná“ v tomto ustanovení naznačuje, že členské štáty nie sú povinné finančne kompenzovať podniky, ktoré podliehajú povinnosti SVZ podľa článku 3 ods. 2 smernice 2009/72.

50. Navyše je potrebné pripomenúť, že z odôvodnenia 46 smernice 2009/72 – v ktorom sa uvádza, že „spoločné minimálne normy“ sú určené v smernici, ktoré budú zohľadňovať okrem iného ochranu životného prostredia – vyplýva, že smernica neharmonizuje v plnej miere a taxatívne všetky aspekty, ktoré pokrýva.

51. Smernica neobsahuje podrobné pravidlá uplatňovania podporných opatrení voči poskytovateľom SVZ v členských štátoch. Preto z toho vyvodzujem, že pokiaľ členské štáty dodržiavajú všeobecné zásady, ako je zásada nediskriminácie a transparentnosti, disponujú určitým priestorom na rozhodovanie.

52. Súdny dvor nakoniec takisto vo vzťahu k smernici predchádzajúcej smernici 2009/72¹² rozhodol, že členské štáty sú oprávnené určiť pôsobnosť a organizáciu svojich služieb vo všeobecnom hospodárskom záujme. Môžu najmä zohľadňovať ciele vlastné ich vnútroštátnej politike.¹³

53. Preto navrhujem, aby odpoveď na druhú otázku znela, že článok 3 ods. 2 a 6 smernice 2009/72 nebráni vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré na základe dôvodov, ktoré sa nespájajú priamo s činnosťami výrobcu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, ale sú pripísateľné činnosťami prepojených osôb výrobcu, umožňujú pozastavenie vyplácania kompenzácie za SVZ výrobcom aj v prípade, že spĺňajú všetky zmluvné povinnosti voči spoločnostiam, ktoré od nich elektrickú energiu nakupujú.

¹² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou (Ú. v. EÚ L 176, 2003, s. 37; Mím. vyd. 12/002, s. 211).

¹³ Pozri rozsudok z 21. decembra 2011, ENEL (C-242/10, EU:C:2011:861, bod 50).

Tretia otázka

54. Vo svojej tretej otázke sa vnútroštátny súd pýta, či v súlade s článkom 3 ods. 15 smernice 2009/72 bola Litovská republika povinná informovať Európsku komisiu o zavedení vnútroštátneho právneho predpisu, ktorý umožňuje pozastavenie úhrady v rámci podporného opatrenia v prospech poskytovateľov SVZ.

55. V článku 3 ods. 15 smernice 2009/72 sa od členských štátov vyžaduje, aby informovali Komisiu o všetkých opatreniach prijatých na plnenie povinností univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme vrátane ochrany spotrebiteľa a životného prostredia a o ich možnom vplyve na národnú a medzinárodnú hospodársku súťaž bez ohľadu na to, či tieto opatrenia vyžadujú odchýlku od ustanovení tejto smernice alebo nie. Komisiu každé dva roky informujú o všetkých zmenách týchto opatrení bez ohľadu na to, či vyžadujú odchýlku od smernice alebo nie.

56. Nevie si predstaviť, ako by úprava a pozastavenie platobných dojednaní mali predstavovať opatrenie *plniace* povinnosť SVZ v zmysle článku 3 ods. 15 smernice 2009/72.

57. Moja navrhovaná odpoveď na tretiu otázku preto je, že v súlade s článkom 3 ods. 15 smernice 2009/72 sa nevyžaduje, aby členský štát informoval Komisiu o zavedení vnútroštátneho právneho predpisu, ktorý umožňuje pozastavenie úhrady v rámci podporného opatrenia v prospech poskytovateľov SVZ.

Štvrtá otázka

58. Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v zásade pýta, či to, že členský štát ustanovil vo vnútroštátnom práve dôvody, pravidlá a mechanizmus obmedzenia kompenzácie vyplácanej poskytovateľom SVZ, je v rozpore s cieľmi vykonávania smernice 2009/72 a so všeobecnými zásadami práva Únie (právna istota, legitímna dôvera, proporcionalita, transparentnosť a nediskriminácia).

59. Informácie, ktoré vnútroštátny súd poskytol, mi neumožňujú posúdiť, do akej miery by uvedené všeobecné zásady práva Únie boli porušené.

60. Príslušnými prvkami som sa navyše už zaoberal v častiach o prípustnosti a v časti k druhej otázke. Ak by sa skutočne predpokladalo, že predmet prejednávanej veci patrí do pôsobnosti smernice 2009/72, nebolo by potrebné dovoľávať sa zásad primárneho práva, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd.

Návrh

61. Vzhľadom na prechádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okresný súd mesta Vilnius, Litva) takto:

Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Vilniaus miesto apylinkės teismas (Okresný súd mesta Vilnius) 11. apríla 2017, nie je prípustný.